

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNİN FABRİKA İŞÇİLERİNE VE ÇALIŞMA KOŞULLARINA ETKİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME: TEKSTİL SEKTÖRÜNDE BİR ALAN ARAŞTIRMASI

RANA YILMAZ¹
ÖZ

Tüm dünyayı etkisi altına alan 2019 sonunda Çin’de ilk olarak ortaya çıkan COVID-19, daha önce insanlarda hiç rastlanmamış bir corona virüstür. Yayılma hızı oldukça yüksek ve ölümcül etkisi nedeniyle Dünya Sağlık örgütü tarafından 12 Mart 2020 tarihinde pandemi olarak ilan edilmiştir. Ortaya çıktıktan sonra yayılımı önlemek için ülkeler çok sıkı önlemler almış olsalar da, üç ay gibi kısa bir sürede bütün dünyayı etkisi altına almayı başarmıştır. Dünya Sağlık Örgütünün 15 Ekim 2022 verilerine göre dünya genelinde COVID-19 vaka sayılarının 620 milyon, 878 bin, 405’e ulaştığı, ölüm sayısının ise 6 milyon, 543 bin, 138 olduğu belirtilmiştir. Türkiye’de ise ilk vaka 11 Mart 2020 tarihinde görülmüştür. 15 Ekim 2022 verilerine göre 16 milyon 919 bin 638 toplam vaka sayısı, 101 bin 203 ölüm oranı görülmüştür. Bu çalışma kapsamında tekstil sektöründe çalışan fabrika işçilerinin pandemiden ne derece etkilendikleri ve çalışma koşullarında meydana gelen değişiklikler incelenmiştir. Bu amaçla tekstil sektörünün çeşitli alanlarında faaliyet gösteren tekstil işletmeleri çalışanlarına anket uygulanmış ve sonuçlar yorumlanmıştır. Bu çalışmaya katılan katılımcılara sorulan sorular Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu tarafından 11.04.2022 tarihinde onaylanmıştır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, pandemi, pandemi etkileri, tekstil çalışanları

AN EXAMINATION THAT EFFECTS OF THE COVID-19 PANDEMIC PROCESS ON FACTORY WORKERS AND WORKING CONDITIONS: A FIELD RESEARCH IN THE TEXTILE INDUSTRY

ABSTRACT

COVID-19, which first emerged in China at the end of 2019, which affected the whole world, is a coronavirus that has never been seen in humans before. Due to its high rate of spread and its deadly effect, it was declared a pandemic by the World Health Organization on March 12, 2020. Although countries have taken very strict measures to prevent the spread after its emergence, it has managed to influence the whole world in a short period of three months. According to the data of the World Health Organization on October 15, 2022, it was stated that the number of COVID-19 cases worldwide reached 620 million, 878 thousand, 405, and the number of deaths was 6 million, 543 thousand, 138. In Turkey, the first case was seen on March 11, 2020. According to the data of 15 October 2022, the total number of cases was 16 million 919 thousand 638 and the total number of deaths was 101 thousand 203. Within the scope of this study, the extent to which factory workers working in the textile sector were affected by the pandemic and the changes in working conditions were examined. For this purpose, a survey was applied to the employees of textile enterprises that are operating in various fields of the textile sector and the results were interpreted. Questions which asked to participants who attend this study were approved by Kırklareli University Rectorate Scientific Research and Publication Ethics Committee on 11.04. 2022.

Key Words: COVID-19, pandemic, effects of the pandemic, textile employees

¹ Öğr. Gör. , Lüleburgaz MYO, Tekstil Teknolojisi Bölümü, Kırklareli Üniversitesi

1. GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü'nün Çin Ülke Ofisi, 31 Aralık 2019 tarihinde, Çin'in Hubei eyaletinin Vuhan şehrinde, nedeni o an için belli olmayan zatürre vakaları bildirmiş ve 5 Ocak 2020 tarihinde ise, daha önce insanlarda tespit edilmemiş yeni bir coronavirüs tanımlanmıştır. Başlangıçta 2019-nCoV olarak ifade edilen bu hastalık, daha sonra Covid-19 olarak adlandırılmıştır. Çin'de ortaya çıktıktan sonra, üç ay gibi kısa bir süre içerisinde tüm dünyayı etkisi altına almıştır. 12 Mart 2020 itibariyle Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilen Covid-19 salgını; fiziksel, ruhsal ve sosyal olarak dünya insanlığını tehdit etmeye devam etmektedir.

Covid-19'un ortaya çıkması ile birlikte sıkça kullanılan kelimelerden ikisi ise epidemi ve pandemi terimleridir. Epidemi; bulaşıcı bir hastalığın belirli bir bölge içerisinde salgın haline dönüşmesi olarak tanımlanırken, pandemi ise; bir salgının belirli bir bölgenin de dışına taşarak, büyük bir nüfusu ve hatta bütün bir insanlığı etkilemeye başlaması olarak ifade edilmektedir.

Her ne kadar koronavirüsler (CoV) insanlarda genellikle soğuk algınlığına benzer seviyelerde belirtiler gösteren bir RNA virüs ailesi olarak bilirse de aynı aileden olan SARS-CoV ve MERS-CoV, bu virüs ailesinin daha ciddi hastalıklara neden olabildiğini ortaya koymuştur. Yüzeyinde bulunan çubuksu uzantıların taca benzetilmesi üzerine, Latince taç anlamına gelen "corona" kelimesiyle koronavirüs ismi telaffuz edilmeye başlanmıştır. RNA virüsleri; öncelikle vahşi hayvanlarda ortaya çıkan ve buradan insanlara bulaşan, mutasyon becerileri çok yüksek virüsler olmaları nedeniyle, salgına yol açma oranı çok olan patojenler olarak tanımlanmaktadır (Budak ve Korkmaz 2020).

1918'deki İspanyol gribinden bu yana en kötü sağlık sorunlarını ve Büyük Burhan'dan (1929'da başlayan etkilerini ancak 1930 yılının sonlarında tam anlamıyla hissettiren ve 1930'lu yıllar boyunca devam eden ekonomik buhrana verilen isim) bu yana dünya çapındaki en büyük durgunluğu oluşturdu. Bu salgın dünya çapında tüm dini, sportif, politik, kültürel ve eğitimsel faaliyetlerin yapılmasına engel oldu (Zahid ve Perna 2021).

Çin'in Wuhan şehrinde COVID-19'un Aralık 2019'un sonlarında ortaya çıkmasından günümüze kadar dünyanın dört bir yanındaki halk sağlığı yetkilileri enfeksiyonun yayılmasını sınırlamak ve önleyebilmek için mücadele etti. Virüsün toplum içinde insandan insana bulaşmasının solunum damlacıklarının solunması ile veya damlacıkların gelmiş olduğu yüzeylere dokunduktan sonra elleri ağız, burun veya göze götürerek yüzeylerden transfer yoluyla yayıldığı düşünülmekteydi (Beesoon ve diğerleri 2020).

Ülkeler pandemiye uçak yolculuğunun kapatılması, katı karantina kuralları, enfeksiyonun yayılmasını sınırlamak veya azaltmak için sokağa çıkma kısıtlamaları ve halka açık yerlerde maske takmak, mesafeyi korumak, ateş ölçümü, el dezenfektanı uygulamaları ve Corona'da enfekte olanların sıkı izolasyonu ve tedavisi gibi zorunlu halk sağlığı önlemleri ile tedbirler aldı. Doktorlar ve ön saflardaki sağlık çalışanları, COVID-19'a yakalanma konusunda özellikle yüksek risk altındalardı. Bu nedenle, ön saflardaki sağlık çalışanlarının hizmetlerini yerine getirme biçiminde büyük değişiklikler oldu. Acil olmayan ameliyatlara ertelendi. Ön saflardaki sağlık çalışanlarına kendilerini korumaları için maske ve kişisel koruyucu ekipman takmaları önemle tavsiye edildi. Fiziksel mesafe önerildi ve bu nedenle doktor-hasta görüşmeleri yaklaşık 1 metrelik güvenli bir mesafeden gerçekleşti. Doktorlar ayrıca hastalığın bulaşmasını etkili bir şekilde kısıtlamak için hastalarla geçirdikleri zamanı da sınırladılar. Doktorların hizmetlerini sunma biçimindeki bu değişikliklerin, doktor-hasta etkileşimini, iletişimini, verimini olumsuz yönde etkilemiş olduğu açıkça ortadadır (Gopichandran ve Sakthivel 2021).

Şiddetli akut solunum sendromu COVID-19 enfeksiyonları, dünya çapında büyük can ve mal kaybına neden olmuş ve çok endişe verici bir durumdur. Şiddetli akut solunum yolu sendromu COVID-19 enfeksiyonlarıyla mücadele etmek için uygun ilaçların yokluğunda bireyler korkunç bir pandemik durumla karşı karşıya kaldı (Dhakal ve diğerleri 2021).

COVID-19 pandemisinin olumsuz etkisinin şiddeti, Mart 2020'den itibaren birçok hastaneyi şaşırttı. Hastane yataklarının kapasitesinin az olması nedeniyle büyük bir krizin eşliğinde olduğu kısa sürede anlaşıldı. Normal yatakların özel hijyen önlemleriyle COVID-19 yataklarına döndürülmesinin yanı sıra, yatak sayısı üzerindeki baskı, öncelikle Yoğun Bakım Ünitesinde kapasite arttırmayı gerektirdi. Gerçekten de, pandeminin yoğun olarak yaşandığı dönemlerde kabul edilen COVID-19 hastalarının yaklaşık %9 ila 11'i gelişmiş yaşam destek sistemlerine ihtiyaç duyuyordu, yoğun bakım ünitesi kapasitesi yatak sayısı açısından sınırlıydı, aynı zamanda monitörler, yaşam destek makineleri ve yüksek kalitede bakım sağlamak için özel eğitilmiş personel sayısı da sınırlıydı. Hastane kapasite planlaması, hastaneye yatan, taburcu olan ve mevcut yatak sayısı arasındaki karmaşıklık hastanelerin zor zamanlar geçirmesine neden oldu. Normal zamanlarda hastaneler, yatak doluluğunu en üst düzeye çıkarırken, genellikle hasta sonuçları üzerinde olumsuz bir etkisi olan yatak yetmemesini en aza indirerek optimum yatak doluluğu elde etmeyi amaçladı. Pandemi ve doğal afetler gibi durumlar öngörülemeyen ani hasta akını sebep oldukları için hastanelerin kapasiteleri sınırlarına kadar zorlandı. COVID-19 hastalarının teşhisi, tedavisi ve bakımıyla doğrudan ilgilenen ön saflardaki sağlık çalışanları, hastalık bulaşma riskine karşı psikolojik sıkıntılar yaşadılar ve aynı zamanda daha büyük sağlık sorunları ile karşılaştılar. Yatak kapasitesi eksikliği,

malzeme kıtlığı ve yüksek doluluk oranları bu yükü ve sorumluluğu daha da arttırdı (Deschepper ve diğerleri 2021).

Çin’de başlayan COVID-19 salgını bir taraftan insan sağlığını tehdit ederken diğer taraftan ekonomiyi olumsuz etkilemekteydi. Pandemiye kontrol altına almak için bütün ülkelerin izolasyon merkezli aldığı önlemlerin başında; sokağa çıkma kısıtlamaları ve yasakları, büyükşehirlerde giriş-çıkışların engellenmesi, hava trafiğinin durması, alışveriş merkezleri ve semt pazarları gibi son tüketicinin temel tüketim mallarına ulaştığı yaygın tedarik merkezlerinin önce kapatılması daha sonra kontrollü ve kısıtlı şekilde hizmete açılması sonucu toplam talep daralmış, bu daralma arzı da olumsuz etkilemiştir.

COVID-19 salgınıyla mücadele eden tüm ülkelerin, bu süreçte sosyal, siyasi ve iktisadi olarak güçlü ve zayıf yönleri belirginleşmiştir. Salgın tüm etkileriyle değerlendirildiğinde sadece bir sağlık sorunu olarak kalmadığı, çok yönlü, yerel ve küresel sorunlara neden olduğu söylenebilir. Bu sorunların başında ekonomik olanları öncelikli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yönüyle COVID-19 sadece Tıp tarihi kitaplarında değil aynı zamanda iktisat tarihi kitaplarında büyük oranda yer alacağı söylenebilir. Arz ya da talep yönlü ekonomik krizlere alışkın olan dünya ekonomileri pek az olarak çift yönlü (arz ve talep) bir daralmayla başa çıkmak zorunda kalmıştır.

COVID-19 salgını ile emeğin, mal ve hizmetlerin, sermayenin serbestçe hareket ettiği bir dünyadan, sınırların kapatıldığı, ulaşım imkânlarının kısıtlandığı, evden dışarıya çıkmanın belirli kurallara tabi olduğu ve hatta yasaklandığı bir dünyaya hızla geçilmesi küreselleşme ve kendine yeterlilik tartışmalarını ortaya çıkardı. Ülkelerin kendi kendine yetebilmesinin önemi, özellikle stratejik sektörlerin korunmasının gerekliliği yürütülen tartışmaların merkezini oluşturmaktadır (Güler 2020).

Covid-19 dünyada karmaşık, sürekli gelişen ve değişen bir durum ortaya çıkarmıştır. Bu durum insanların kendisi ya da yakınlarını kaybedeceği korkusunun yanında, sağlık kurumlarına ulaşamama korkusu, gıda sıkıntısı yaşanacağı korkusu, her an enfekte olma ya da virüsü bir başkasına bulaştırma korkusu, işsiz kalma korkusu vb. korkuları yaşamasına yol açmaktadır. Bu tür düşünceler insanların fiziksel sağlıklarını ve yaşamlarını tehdit etmekte, stres düzeylerini artırmakta, kaygı ve depresyon gibi çok çeşitli psikolojik sorunları tetiklemektedir. Önceki salgınlarda olduğu gibi, kamu güvenliği dâhil öngörülemeyen sonuçlar, belirsizlik ve özellikle sosyal medyada Covid-19 hakkındaki yanlış bilgilendirmeler bireylerin ruh sağlığını ciddi biçimde etkilemektedir. Bununla birlikte, bazı insanlar koronavirüs bulaşmış kişilerle temas kurma ya da hastalığı kapma korkusu da yaşayabilmektedir. Aslında bu korku ya da endişe bir dereceye kadar anlaşılabilir. Çünkü hiç kimse yüksek ölüm riski olan bir virüsle enfekte olmak istemez. Ancak korkunun kontrol edilemez düzeye ulaşması durumunda bireylerin ruhsal sağlıklarını tehdit edici sonuçlar ortaya

çıkabilir. Ruhsal sağlık konusu hem bireylerin hem de toplumun genel refah ve psikolojik iyi oluşunu ilgilendiren bir husustur. Dolayısıyla sağlık profesyonelleri ve yetkililer bu konunun üzerinde ciddiye almış ve insanların iyi oluşunu ve yaşam kalitesini etkileyen salgın sürecinin neden olduğu olumsuzluklarla baş etmenin yollarını araştırmıştır (Gencer 2020).

Chakraborty vd. (2020) Covid-19'un dünyadaki tekstil, giyim ve moda üretim endüstrisi tedarik zinciri üzerine etkilerini incelemişlerdir. COVID-19 pandemisinin arzı nasıl bozduğuna tanık olmuşlardır. Tekstil, hazır giyim ve moda imalatı endüstrisi küresel tekstil pazarında birbirine bağlı olduğundan bu salgının seyahat kısıtlamaları ve hammadde kıtlığı nedeniyle olumsuz etkilendiğini belirtmişlerdir.

Karadoğan (2021:449) Covid-19 pandemisinde AVM işçilerinin çalışma koşulları ve alınan önlemler üzerine bir çalışma yapmıştır. İşyerlerinde yeterince önlem alınmadığı, bu nedenle işçilerden koronavirüse yakalananların sayısının her geçen gün arttığı bu araştırma sonucunda ortaya konmuştur.

Özeren vd. (2022: 228) yaptıkları çalışmada finans, lojistik, havacılık, sağlık ve tekstil olmak üzere beş sektörün çalışanlarının salgın sürecinden nasıl etkilendiklerini incelemişlerdir. Her birinin salgına ilişkin deneyimleri, çalışma koşulları, teknolojik imkanları, bilgi kaynakları, maaş ve çalışma süresi üzerinden birbiriyle karşılaştırılmaları yapılmıştır. Sonuç olarak, çalışan insanlara salgınla birlikte iş yeriyle sınırlandırılmamış yeni bir dünyanın kapıları açılmıştır.

İnsanlığın ortaya çıkmasından bu yana temel ihtiyaçlarından biri olan giyinme ihtiyacı tekstil sektörü tarafından karşılanmaktadır. Tekstil sektöründe teknolojinin gelişmesi ile daha yüksek üretim hızı ve kaliteye ulaşılmakta ve rekabet hızla artmaktadır. Bu sektördeki yer alan yoğun rekabet ve tehlikeli çalışma ortamı, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının da oluşumu için ortam hazırlamaktadır (Ağırhan 2020). Dolayısı ile Covid-19 pandemisinde de en çok ve olumsuz olarak etkilenen sektör olmuştur.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı: Bu çalışmanın amacı COVID-19 pandemi sürecinin tekstil fabrikasında çalışan işçileri nasıl etkilediğini ve çalışma koşullarında herhangi bir değişiklik olup olmadığını araştırmaktır. Araştırmada yanıt aranan sorular şöyledir:

- Covid-19 bulaşma riskine karşı ne gibi önlemler alındığı
- Covid-19 salgınının işletmelerini ne derece etkilediği
- Covid-19 salgınından sonra çalışma düzenlerinde meydana gelen değişiklikler
- Covid-19 salgınından sonra işletmelerinde alınan tedbirler
- Covid-19 salgını sürecinde iş yerinde uyulan kurallar
- Covid-19 salgını sürecinde günlük hayatlarında ve iş yerinde yaşadıkları sorunlar.

Araştırma Trakya bölgesinde yer alan 7 tekstil firmasına uygulanmıştır. Bu firmalar seçilirken çalışan sayılarının fazla olmasına, kurumsal bir firma olmalarına dikkat edilmiştir.

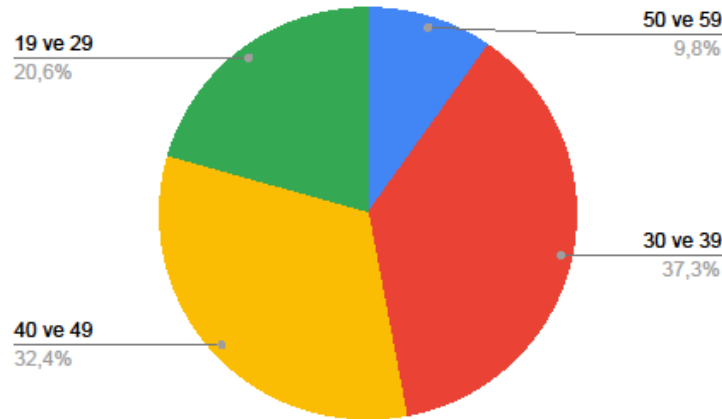
2.2. Araştırmanın Yöntemi: Araştırmanın evrenini Trakya bölgesinde yer alan 7 tane tekstil firması oluşturmaktadır. Veriler, tekstil işletmelerinde çalışan işçilerin ve çalışma koşullarının Covid-19 pandemisinden ne derece etkilendiğini öğrenmek üzere tekstil fabrika çalışanlarına google formlarda hazırlanan anket linki üzerinden yaptırılmıştır. Bu firmalarda çalışan toplam 102 kişiye anket uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında kullanılan anket 2 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm anketi cevaplayan kişinin eğitim durumu, yaşı, mesleği, işletmedeki pozisyonu, toplam çalışma süresini belirlemeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise çalışanların Covid-19 pandemisi ve etkileri ile ilgili görüşlerini ortaya koymak için hazırlanmış 17 ifadeden oluşmaktadır.

2.3. Bulgular: Trakya bölgesinde yer alan bu 7 tekstil firması çalışanlarına Google formlarda hazırlanan anket linki gönderilmiştir. Gelen yanıtlara göre programın kendi grafik verileri kullanılmıştır. Elde edilen veriler frekans yöntemine göre analiz edilmiş ve sonuçları yorumlanmıştır.

2.3.1. Katılımcılar ile İlgili Bilgiler:

Tablo 1. Katılımcıların Yaş Dağılımları

Yaş Grubu	Frekans	Oran (%)
19-29	21	20,6
30-39	38	37,3
40-49	33	32,4
50-59	10	9,8
60 ve üzeri	0	0
Toplam	102	100

Grafik 1. Katılımcıların Yaş Dağılımları

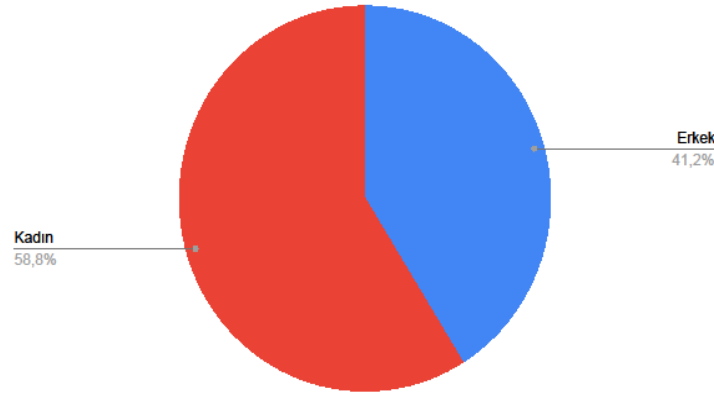
Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistemik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

Katılımcıların % 20,6'sı "19-29", %37,3'ü "30-39", %32,4'ü "40-49" , % 9,8'i "50-59" yaş grubundadır. 60 yaş ve üzeri katılımcı bulunmamaktadır. Tekstil sektörü emek yoğun bir sektör olduğu için çalışan oranında genç nüfus ağırlıklıdır.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet	Frekans	Oran (%)
Erkek	42	41,2
Kadın	60	58,8
Toplam	2102	100

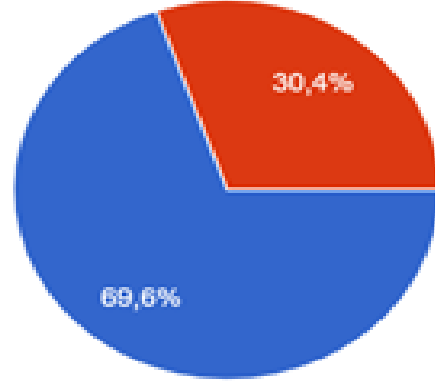

Grafik 2. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları

Katılımcıların % 41,2'si erkek ve %58,8'i kadındır. Trakya boyahanelerin yoğun olarak bulunduğu bir bölgedir. Tekstil sektörünün bu bölümü ağır işçilik gerektirdiği için erkek çalışan oranı daha fazladır. Anket uygulanan firmalarda bu sektör ağırlıklı olduğu için erkek katılımcı oranı fazla çıkmıştır.

Tablo 3. Katılımcıların Medeni Durumu

Medeni Durumu	Frekans	Oran (%)
Evli	71	69,6
Bekar	31	30,4
Toplam	102	100

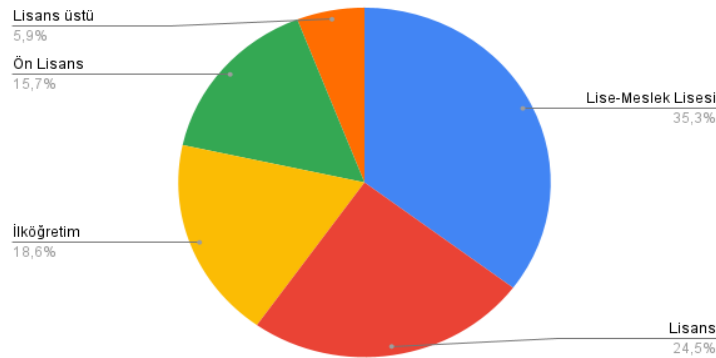

Grafik 3. Katılımcıların Medeni Durumu

Katılımcıların % 69,6'sı evli ve %30,4'ü bekaardır.

Tablo 4. Katılımcıların Eğitim Durumu

Eğitim Durumu	Frekans	Oran (%)
İlköğretim	19	18,6
Lise-Meslek Lisesi	36	35,3
Ön Lisans	16	15,7
Lisans	25	24,5
Lisansüstü	6	5,9
Toplam	102	100

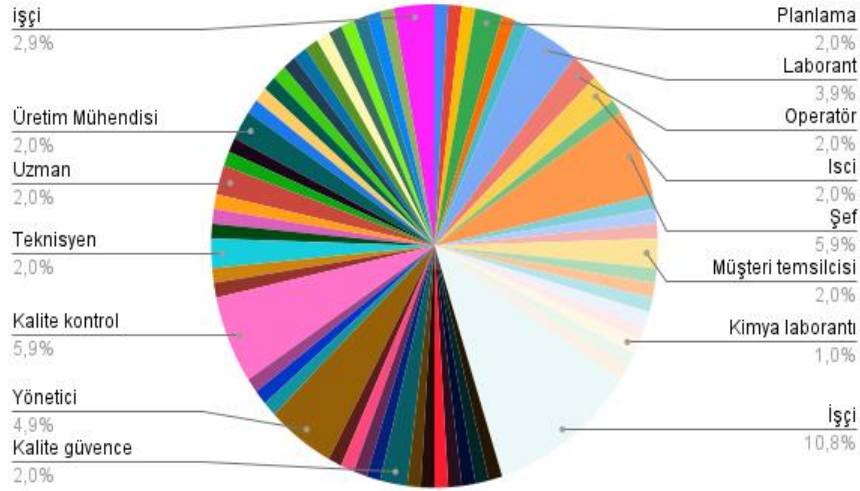

Grafik 4. Katılımcıların Eğitim Durumu

Katılımcıların % 18,6'sı İlköğretim, %35,3'ü Lise-Meslek Lisesi, %15,7'si Ön Lisans, % 24,5'i Lisans ve %5,9'u Lisansüstü eğitim seviyesindedir.

Tablo 5. Katılımcıların İş Yerindeki Pozisyon Dağılımları

İş yerindeki Pozisyonları	Frekans	Oran (%)
İşçi	61	59,9
Tekniker	22	21,6
Mühendis	10	9,8
Şef	6	5,8
Müdür	3	2,9
Toplam	102	100

Grafik 5. Katılımcıların İş Yerindeki Pozisyon Dağılımları

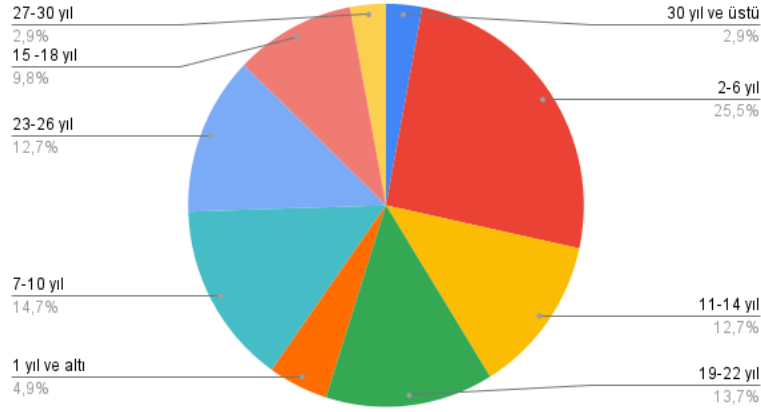
Katılımcıların iş yerindeki pozisyon dağılımları %59,9'u işçi, %21,6'sı Tekniker, %9,8'i Mühendis, %5,8'i Şef, %2,9'u müdür şeklindedir. Bu pozisyon dağılımları frekans olarak yazılırken birbirine yakın pozisyonlar birleştirilerek yazılmıştır.

Tablo 6. Katılımcıların Toplam Çalışma Süresi Dağılımları

Toplam Çalışma Süresi	Frekans	Oran (%)
1 yıl ve altı	5	4,9
2-10 yıl	41	40,2
11-18 yıl	23	22,6
19-26 yıl	27	26,5
27 yıl ve üstü	6	5,8
Toplam	102	100

Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistemik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

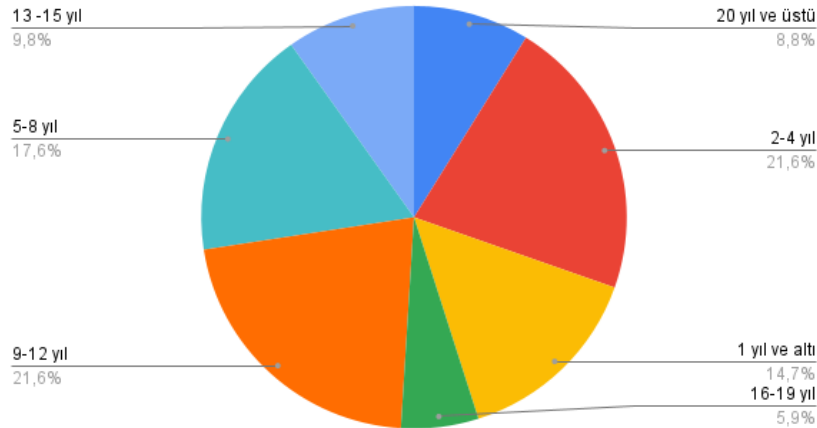

Grafik 6. Katılımcıların Toplam Çalışma Süresi Dağılımları

Katılımcıların toplam çalışma süresi dağılımı %4,9'u 1 yıl ve altı, %40,2'si 2-10 yıl, %22,6'sı 11-18 yıl, %26,5'i 19-26 yıl ve %5,8'i 27 yıl ve üstü aralığındadır. Frekans değeri hesaplanırken bazı aralıklar birleştirilerek yazılmıştır.

Tablo 7. Katılımcıların Aynı İşyerindeki Toplam Çalışma Süresi Dağılımları

Aynı İşyerinde Toplam Çalışma Süresi	Frekans	Oran (%)
0-8yıl	55	53,9
9-15 yıl	32	31,4
16-20 yıl	6	5,9
20+ yıl	9	8,8
Toplam	102	100

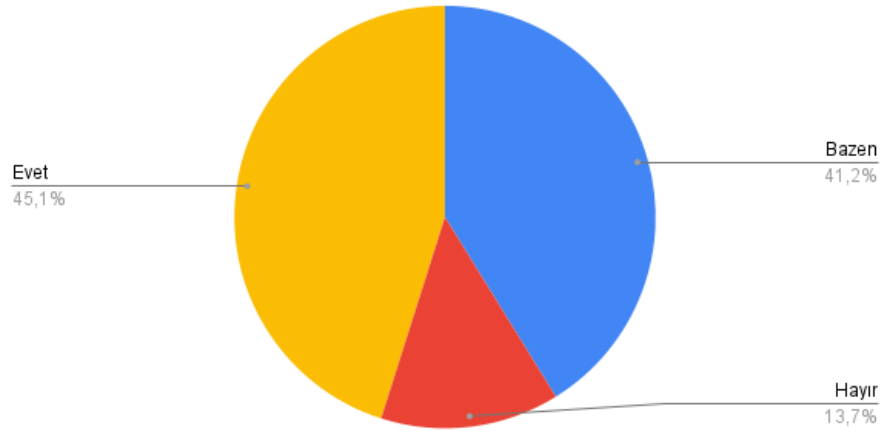

Grafik 7. Katılımcıların Aynı İşyerindeki Toplam Çalışma Süresi Dağılımları

Katılımcıların aynı işyerindeki toplam çalışma süresi dağılımı %53,9'u 0-8 yıl, %31,4'ü 9-15 yıl, %5,9'u 16-20 yıl ve %8,8'i 20 yıl ve üstü şeklindedir. Frekans tablosu oluşturulurken birbirine yakın bazı değerler birleştirilerek yazılmıştır.

Tablo 8. COVID-19 Bulaşma Riskine Karşı Katılımcıların Kendilerini Koruyabildiklerini Düşünme Oranı

Katılımcıların Bu Konudaki Düşünceleri	Frekans	Oran (%)
Evet	46	45,1
Bazen	42	41,2
Hayır	14	13,7
Toplam	102	100

Grafik 8. COVID-19 Bulaşma Riskine Karşı Katılımcıların Kendilerini Koruyabildiklerini Düşünme Oranı

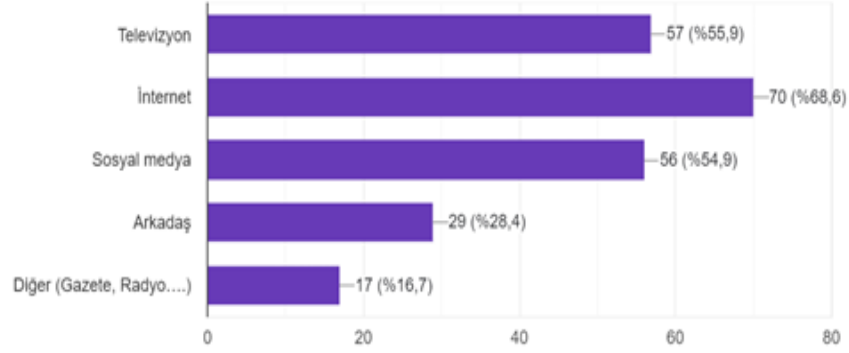
COVID-19 bulaşma riskine karşı katılımcıların kendilerini koruyabildiklerini düşünme oranı %45,1 ile evet koruyabiliyoruz, %41,2 ile bazen koruyabiliyoruz, %13,7 ile hayır koruyamıyoruz şeklinde olmuştur.

Tablo 9. Katılımcıların Covid-19 ile İlgili Haberleri Takip Ettiği Kaynakların Dağılımı

Takip Edilen Haber Kaynakları	Frekans	Oran (%)
Televizyon	57	55,9
İnternet	70	68,6
Sosyal Medya	56	54,9
Arkadaş	29	28,4
Diğer(Radyo, Gazete...)	17	16,7

Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistemik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

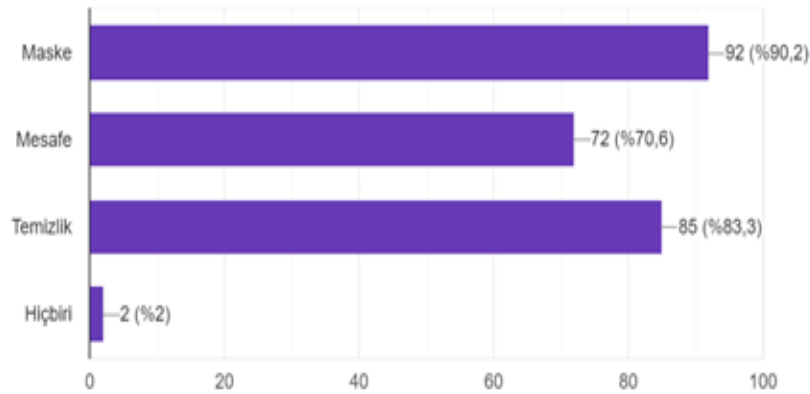

Grafik 9. Katılımcıların Covid-19 ile ilgili haberleri takip ettiği kaynakların Dağılımı

Katılımcılar Covid-19 ile ilgili haberleri takip ettiği kaynak olarak en fazla %68,6 ile internetten, en az ise %16,7 ile radyo, gazete gibi diğer kaynaklardan yararlandıklarını söylemişlerdir.

Tablo 10. Katılımcıların Covid-19 Bulaşma Riskine Karşı Aldığı Kişisel Önlemlerin Dağılımı

Kişisel Önlemler	Frekans	Oran (%)
Maske	92	90,2
Mesafe	72	70,6
Temizlik	85	83,3
Hiçbiri	2	2

Grafik 10. Katılımcıların Covid-19 Bulaşma Riskine Karşı Aldığı Kişisel Önlemlerin Dağılımı

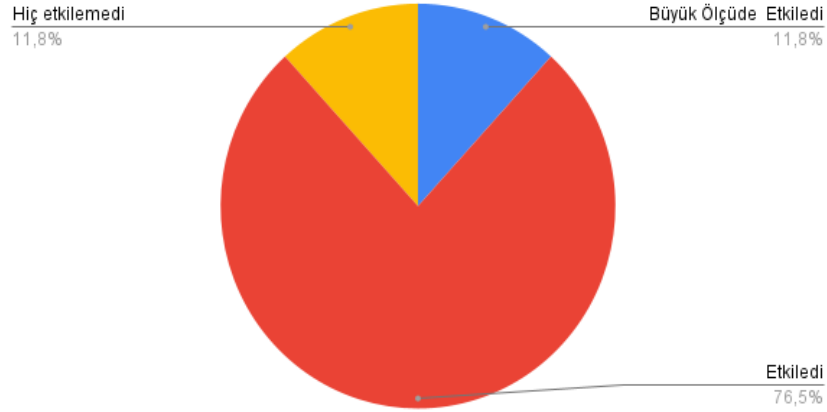
Katılımcılar Covid-19 bulaşma riskine karşı aldığı kişisel önlemlerin dağılım oranları %90,2 ile maske, %70,6 ile mesafe, %83,3 ile temizlik şeklinde olmuştur.

Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistemik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

Tablo 11. Covid-19 Salgınının İşletmenizi Etkileme Oranı

İşletmenin Etkilenme Oranı	Frekans	Oran (%)
Hiç Etkilemedi	12	11,8
Etkiledi	78	76,5
Büyük Ölçüde Etkiledi	12	11,8
Toplam	102	100

Grafik 11. Covid-19 Salgınının İşletmenizi Etkileme Oranı

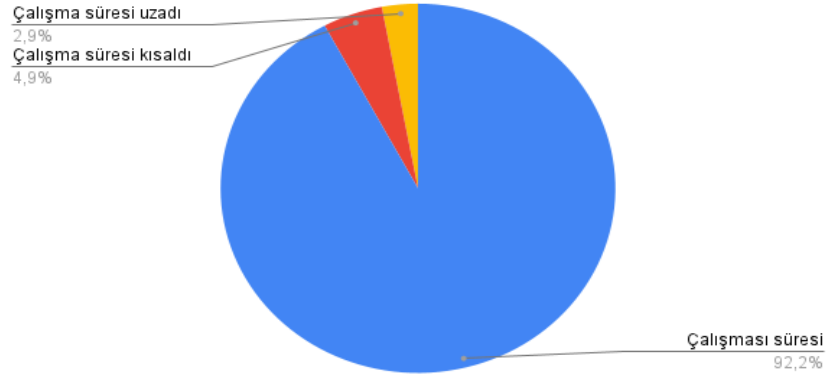
Katılımcılara Covid-19 salgınının işletmenizi etkileme oranı sorulduğunda yüksek oranda etkilemediği cevabı alınmıştır. Hiç etkilemedi ve büyük ölçüde etkiledi diye cevap verenlerin oranı eşittir.

Tablo 12. Covid-19 Salgınından Sonra Çalışma Düzeninde Değişikliğe Gidilme Oranı

Çalışma Düzeninde Gidilen Değişiklikler	Frekans	Oran (%)
Çalışma Süresi Kıaldı	5	4,9
Çalışma Süresi Değişmedi	94	92,2
Çalışma Süresi Uzadı	3	2,9
Toplam	102	100

Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistemik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

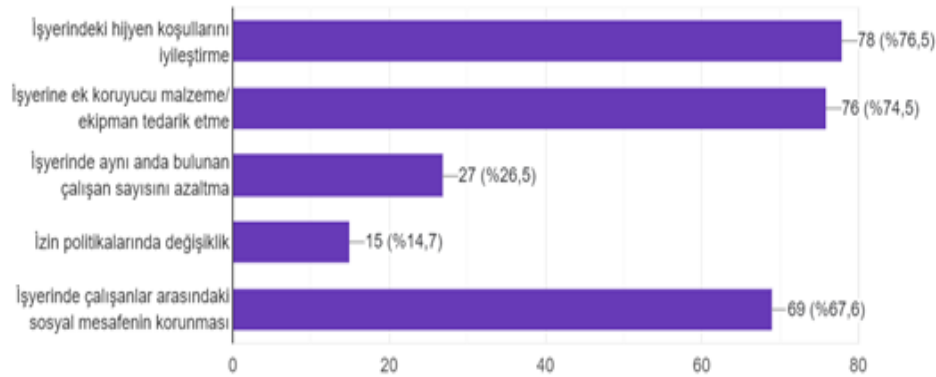

Grafik 12. Covid-19 Salgınından Sonra Çalışma Düzeninde Değişikliğe Gidilme Oranı

Katılımcılara Covid-19 salgınından sonra işyerindeki çalışma düzeninde değişikliğe gidildi mi diye sorulduğunda % 92,2 gibi yüksek bir oranda çalışma süresinin değişmediği cevabı alınmıştır. Çalışma süresinin kıaldığını söyleyenler % 4,9, uzadığını söyleyenler ise % 2,9 olarak belirlenmiştir.

Tablo 13. Covid-19 Salgını ile İlgili İşletmede Alınan Tedbirlerin Oranı

İşletmede Alınan Tedbirler	Frekans	Oran (%)
İşyerindeki Hijyen Koşullarını İyileştirme	78	76,5
İşyerine Ek Koruyucu Malzeme/Ekipman Tedarik Etme	76	74,5
İşyerinde Aynı Anda Bulunan Çalışan Sayısını Azaltma	27	26,5
İzin Politikalarında Değişiklik	15	14,7
İşyerinde Çalışanlar Arasındaki Sosyal Mesafenin Korunması	69	67,6

Grafik 13. Covid-19 Salgını ile İlgili İşletmede Alınan Tedbirlerin Oranı

Katılımcılara Covid-19 salgını ile ilgili işletmede alınan tedbirlerin neler olduğu sorulmuş ve çoğunluk hijyen koşullarında iyileştirme yapıldığı ve ek koruyucu ekipman verildiği cevabını birbirine çok yakın olarak vermiştir. Bu cevabı çalışanlar arasında sosyal mesafenin korunduğu takip etmiştir. Oran olarak

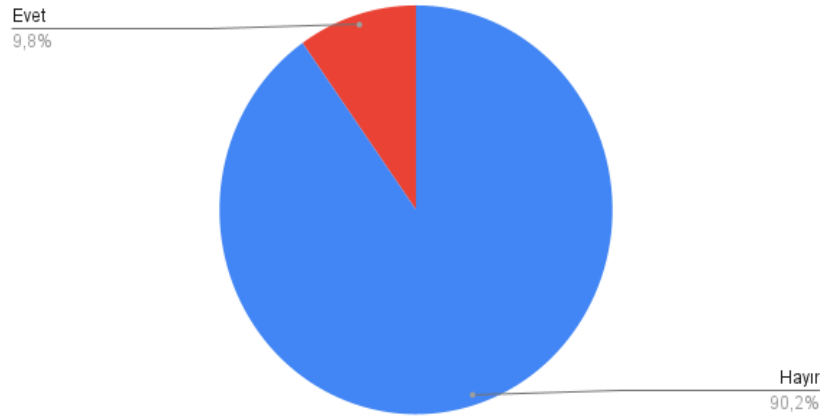
Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistematiik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

diğerlerine göre düşük olsalar da aynı anda bulunan çalışan sayısını azaltma ve izin politikalarında değişikliğe gidilmesi gibi önlemlerinde alındığını söylemişlerdir.

Tablo 14. Covid-19 Salgınından Sonra İşyerinde Hak Kaybına Uğrama Oranı

Hak Kaybına Uğrama	Frekans	Oran (%)
Evet	10	9,8
Hayır	92	90,2
Toplam	102	100

Grafik 14. Covid-19 Salgınından Sonra İşyerinde Hak Kaybına Uğrama Oranı

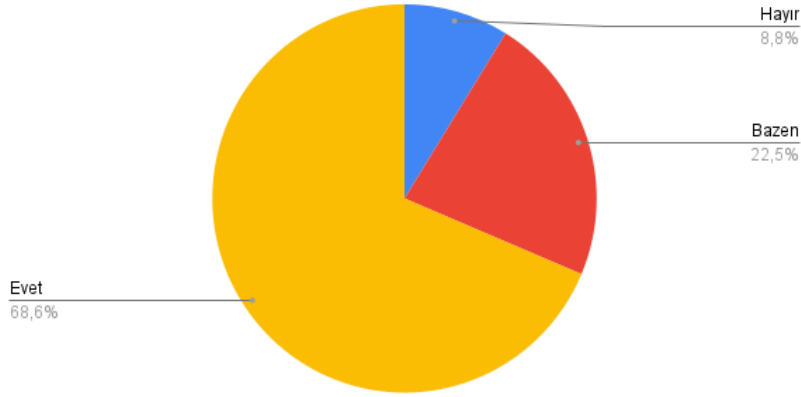
Katılımcılara Covid-19 salgınından sonra işyerinde hak kaybına uğrayıp uğramadıkları sorulduğunda % 90,2 gibi yüksek bir oranla hayır uğramadık demişlerdir. Evet diyenlerin oranı ise % 9,8 olarak belirlenmiştir.

Tablo 15. İşyerine Ulaşım Sırasında Kullanılan Servis Araçlarında Covid-19 Salgın Kurallarına Uyulma Oranı

İşyerine Ulaşım İçin Kullanılan Servis Araçlarında Covid-19 Salgın Kurallarına Uyulma	Frekans	Oran (%)
Evet	70	68,6
Bazen	23	22,5
Hayır	9	8,8
Toplam	102	100

Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistematiik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

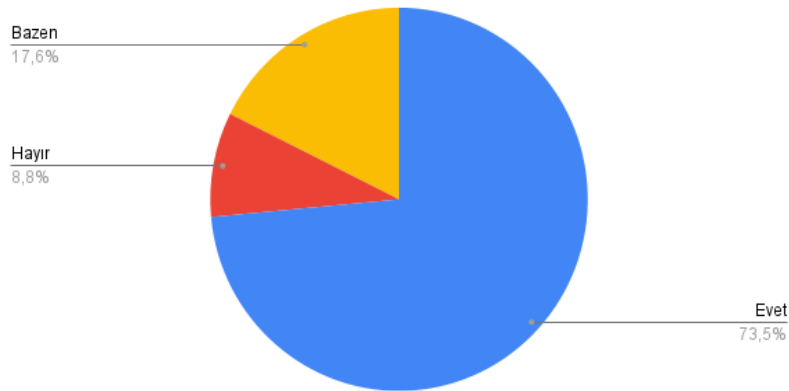

Grafik 15. İşyerine Ulaşım Sırasında Kullanılan Servis Araçlarında Covid-19 Salgın Kurallarına Uyulma Oranı

Katılımcılara işyerine ulaşım sırasında kullanılan servis araçlarında Covid-19 salgın kurallarına uyulup uyulmadığı sorulduğunda % 68,6 gibi küçümsenmeyecek bir oranda uyulduğunu, %22,5 oranında bazen uyulduğunu, % 8,8 gibi küçük bir oranda uyulmadığı söylenmiştir.

Tablo 16. İşyerindeki Yemekhanede Covid-19 Salgın Kurallarına Uyulma Oranı

İşyerindeki Yemekhanede Covid-19 Kurallarına Uyulma	Frekans	Oran (%)
Evet	75	73,5
Bazen	18	17,6
Hayır	9	8,8
Toplam	102	100

Grafik 16. İşyerindeki Yemekhanede Covid-19 Salgın Kurallarına Uyulma Oranı

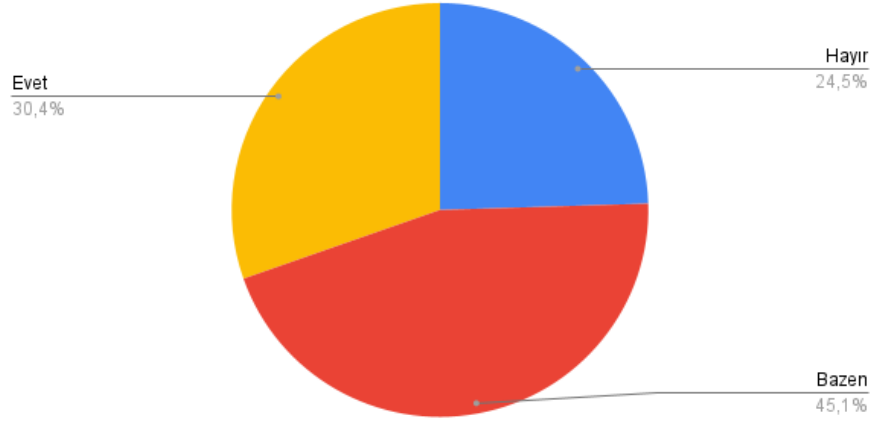
Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistemik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

Katılımcılara işyerindeki yemekhanede Covid-19 kurallarına uyulup uyulmadığı sorulduğunda kurallara servislerden daha çok uyulduğu görülmüştür. %73,5 oranında evet kurallara uyuluyor, %17,6 oranında bazen uyuluyor denilmiştir. Hayır diyenlerin oranı serviste kurallara uyulmuyor diyenler ile aynıdır.

Tablo 17. Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerinde Fiziksel ve Duygusal Yorgunluk Hissetme Oranı

Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerinde Fiziksel ve Duygusal Yorgunluk Hissetme	Frekans	Oran (%)
Evet	31	30,4
Bazen	46	45,1
Hayır	25	24,5
Toplam	102	100

Grafik 17. Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerinde Fiziksel ve Duygusal Yorgunluk Hissetme Oranı

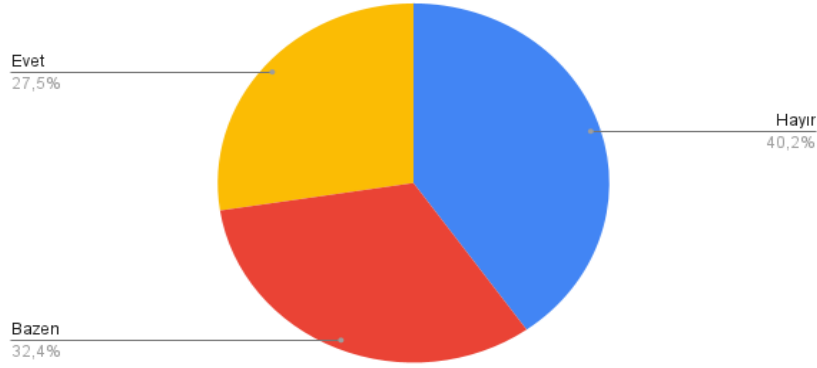
Katılımcılara Covid-19 salgını sürecinde iş yerinde fiziksel ve duygusal yorgunluk hissetme durumları sorulmuştur. Bu soruya verilen cevaplar %45,1 ile en yüksek bazen olmuştur. Bu cevabı % 30,4 ile evet, %24,5 ile hayır izlemiştir.

Tablo 18. Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerine Geldiğinizde Umutsuzluk Hissi Yaşanma Oranı

Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerinde Umutsuzluk Hissi Yaşama	Frekans	Oran (%)
Evet	28	27,5
Bazen	33	32,4
Hayır	41	40,2
Toplam	102	100

Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistemik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

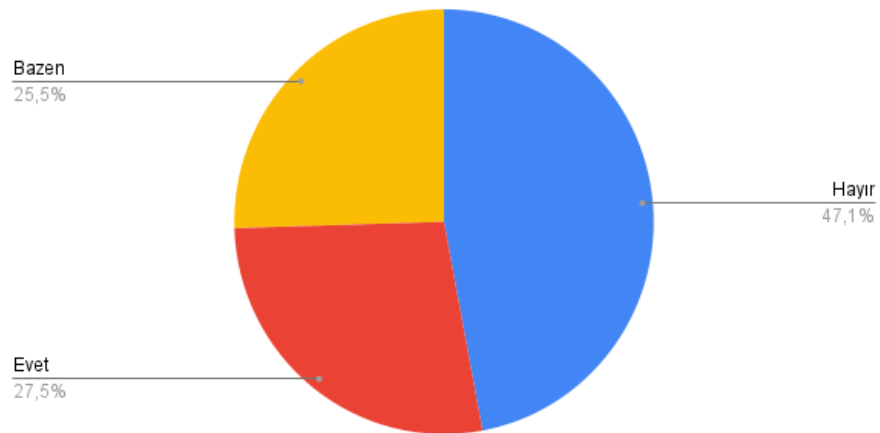

Grafik 18. Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerine Geldiğinizde Umutsuzluk Hissi Yaşama Oranı

Katılımcılara Covid-19 salgını sürecinde iş yerinde umutsuzluk hissi yaşayıp yaşamadığı sorulmuştur. Katılımcıların % 40,2'si hayır yaşamadık demişlerdir. Bu sonucu % 32,4 ile bazen, %27,5 ile evet cevabını verenler takip etmişlerdir.

Tablo 19. Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerinde Unutkanlık/Dikkatsizlik Durumu ile Sık Sık Karşılaşma Oranı

Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerinde Unutkanlık/Dikkatsizlik Durumu ile Sık Sık Karşılaşma	Frekans	Oran (%)
Evet	28	27,5
Bazen	26	25,5
Hayır	48	47,1
Toplam	102	100

Grafik 19. Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerinde Unutkanlık/Dikkatsizlik Durumu ile Sık Sık Karşılaşma Oranı

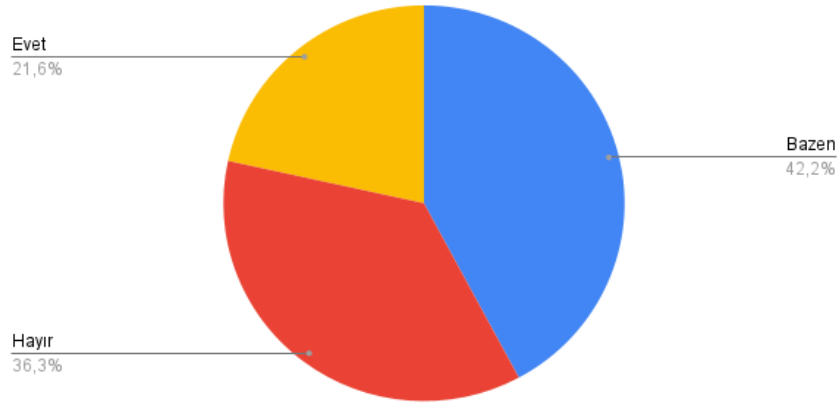
Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistemik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

Katılımcılara Covid-19 salgını sürecinde iş yerinde unutkanlık/dikkatsizlik durumu ile sık sık karşılaşp karşılaşmadıkları sorulmuştur. % 50 'ye yakın bir oranda hayır karşılaşmadık cevabı alınmıştır. Evet karşılaştık ve bazen karşılaştık cevaplarını birbirine çok yakın olduğu görülmüştür.

Tablo 20. Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerde Kaygılı Hissetme Oranı

Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerde Kaygılı Hissetme	Frekans	Oran (%)
Evet	22	21,6
Bazen	43	42,2
Hayır	37	36,3
Toplam	102	100

Grafik 20. Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerde Kaygılı Hissetme Oranı

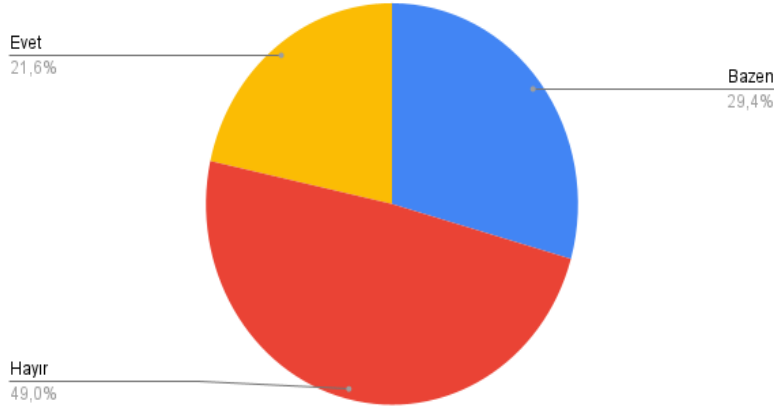
Katılımcılara Covid-19 salgını sürecinde iş yerinde kendilerini kaygılı hissetme durumları sorulmuştur. % 42,2 ile bazen, %36,3 ile hayır, %21,6 ile evet cevapları ile karşılaşmıştır.

Tablo 21. Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerde Duygusal Tepkiler Verme Oranı(Örn. Kolay Sinirlenme, Depresif Duygulanım, Çaresizlik Hissi, Karamsarlık, Değersiz Hissetme, Öz Saygı Azalması vb.)

Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerde Duygusal Tepkiler Verme	Frekans	Oran (%)
Evet	22	21,6
Bazen	30	29,4
Hayır	50	49
Toplam	102	100

Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistemik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

Tablo 21. Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerinde Duygusal Tepkiler Verme Oranı(Örn. Kolay Sinirlenme, Depresif Duygulanım, Çaresizlik Hissi, Karamsarlık, Değersiz Hissetme, Öz Saygı Azalması vb.)

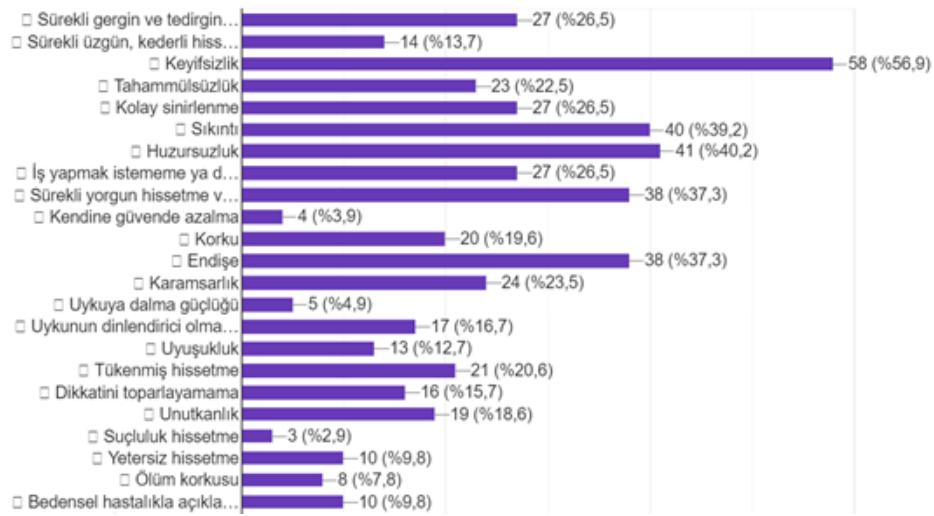
Katılımcılara Covid-19 salgını sürecinde iş yerinde duygusal tepkiler verip vermedikleri sorulmuştur. Yine % 50'ye çok yakın oranda hayır tepki vermedik cevabı alınmıştır. Bazen tepki verenlerin oranı %29,4, tepki verenlerin oranı ise %21,6 olarak saptanmıştır.

Tablo 22. Covid-19 Salgın Sürecinde İş Yerinde ve Günlük Hayatta Yaşanılan Ruhsal Sorunlar

Covid-19 Salgını Sürecinde İş Yerinde ve Günlük Hayatta Yaşanılan Ruhsal Sorunlar	Frekans	Oran (%)
Sürekli Gergin ve Tedirgin Hissetme	27	26,5
Sürekli Üzgün, Kederli Hissetme	14	13,7
Keyifsizlik	58	56,9
Tahammülsüzlük	23	22,5
Kolay Sinirlenme	27	26,5
Sıkıntı	40	39,2
Huzursuzluk	41	40,2
İş Yapmak İstememe ya da İşe Gitmek İstememe	27	26,5
Sürekli Yorgun Hissetme veya Kolay Yorulma	38	37,3
Kendine Güvende Azalma	4	3,9
Korku	20	19,6
Endişe	38	37,3
Karamsarlık	24	23,5
Uykuya Dalma Güçlüğü	5	4,9
Uykunun Dinlendirici Olmaması	17	16,7
Uyuşukluk	13	12,7
Tükenmiş Hissetme	21	20,6
Dikkatini Toparlayamama	16	15,7
Unutkanlık	19	18,6
Suçluluk Hissetme	3	2,9
Yetersiz Hissetme	10	9,8
Ölüm Korkusu	8	7,8
Bedensel Hastalıkla Açıklanamayan Belirtiler(Nefes Darlığı, Boğulma Hissi, Çarpıntı, Kasılma, Kramp, Kas Ağrıları, Karıncalanma gibi)	10	9,8

Öğr. Gör. Rana YILMAZ
Sistemik Derlemeler ve Meta Analiz
Systematic Reviews and Meta-Analysis

Makale Gönderim Tarihi (Date of Submission): 18.10.2022
Makale Kabul Tarihi (Date of Acceptance): 06.12.2022

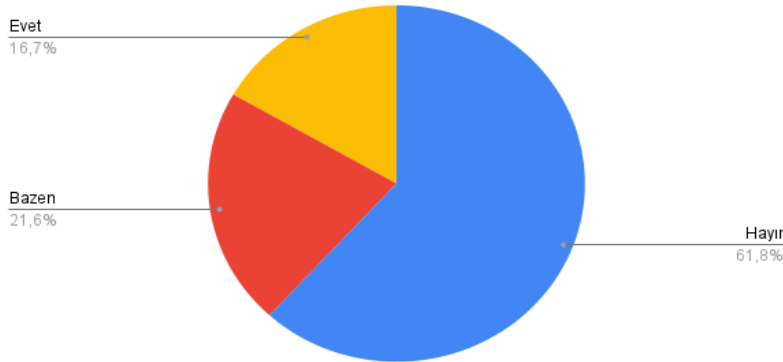

Grafik 22. Covid-19 Salgın Sürecinde İş Yerinde ve Günlük Hayatta Yaşanılan Ruhsal Sorunlar

Katılımcılara Covid-19 salgını sürecinde iş yerinde ve günlük hayatta yaşadıkları ruhsal sorunlar sorulmuştur. Birden fazla seçenek seçebilmelerine olanak tanınmıştır. En yüksek cevabı keyifsizlik olarak 58 kişi vermiştir. Bu cevabı huzursuzluk ve sıkıntı takip etmiştir. Suçluluk hissetme ve kendine güvenmeme cevabı en az verilmiştir.

Tablo 23. COVID-19 Salgınının Kontrol Altına Alındığını Düşünme Oranı

Covid-19 Salgını Kontrol Altına Alındığını Düşünme	Frekans	Oran (%)
Evet	17	16,7
Bazen	22	21,6
Hayır	63	61,8
Toplam	102	100

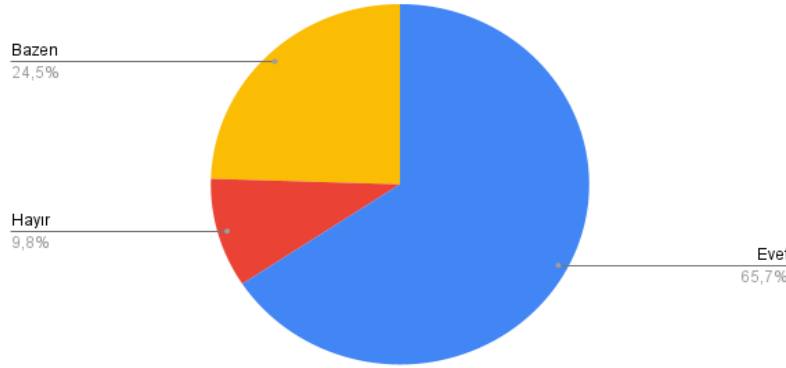

Grafik 23. COVID-19 Salgınının Kontrol Altına Alındığını Düşünme Oranı

Katılımcılara Covid-19 salgınının kontrol altına alındığını düşünme durumları sorulmuştur. %61,8 ile evet kontrol altına alınmıştır, %21,6 ile bazen, %16,7 ile hayır kontrol altına alınamamıştır cevabı verilmiştir.

Tablo 24. COVID-19 Salgınının Beklenenden Daha Uzun Sürme İhtimalinin Endişelendirme Oranı

Covid-19 Salgınının Beklenenden Uzun Sürme İhtimalinin Endişelendirmesi	Frekans	Oran (%)
Evet	67	65,7
Bazen	25	24,5
Hayır	10	9,8
Toplam	102	100

Grafik 24. COVID-19 Salgınının Beklenenden Daha Uzun Sürme İhtimalinin Endişelendirme Oranı

Katılımcılara Covid-19 salgınının beklenenden uzun sürme ihtimalinin kendilerini endişelendirip endişelendirmediği sorulmuştur. %65,7 gibi yüksek bir oranla evet endişelendiriyor cevabı alınmıştır. Bu cevabı %24,5 ile bazen, %9,8 ile hayır cevapları izlemiştir.

3. SONUÇ

31 Aralık 2019 tarihinde, Çin'in Hubei eyaletinin Vuhan şehrinde başlayan ve 12 Mart 2020 tarihinde ise Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak kabul edilen Covid-19 salgınının; şu ana kadar dünya üzerinde 620 milyondan fazla insanın hastalanmasına ve 6,5 milyondan fazla insanın da hayatını kaybetmesine neden olduğu bildirilmiştir.

Daha önceki yıllarda yapılan birçok araştırmalar ve bilim adına çalışan insanların yayınladığı raporlar gösteriyor ki; bundan sonrada küreselleşen dünyada bu salgına benzer veya daha büyük boyutta birçok salgınla karşı karşıya kalınacaktır. Bu salgınlarla ortaya çıkan hastalıklar ayırt etmeden bütün ülkeleri etkileyeceği yıllar öncesinden tahmin edilmiştir. Önemli olan bütün bu hastalıkların

tedavisinde dünya ülkelerinin ortak sorumluluk ve bilinç içerisinde hareket ederek salgınlara çok fazla yayılmadan müdahale etmesidir. İnsanlığı salgınlara oluşturmuş olduğu panik ortamından kolayca çıkarıp, ne yapmaları gerektiği konusunda çok iyi bir şekilde bilgilendirmeleridir.

Covid-19 salgını dünyanın en güçlü ülkelerinin bu salgınlar karşısında ne kadar çaresiz ve güçlerinin ne kadar yetersiz olduğu gerçeğini göstermiştir. Özellikle sağlık sistemlerine güvenen birçok ülke, bu konuda çok iyi performans göstermesi beklenen ülkeler sınıfında kalmıştır. Büyük ihtimalle pandemi süreci sonrası bütün ülkeler sağlık sistemlerini yeniden gözden geçirip, bu süreçteki yaşadıkları tecrübelerden ders çıkararak yenilik yollarına gideceklerdir. Bundan sorası için ülkeler ve insanlar yaşamını pandemiler ile nasıl mücadele edebileceğini düşünerek planlamalı ve bireysel değil, bütün insanlığın çıkarı doğrultusunda beraber hareket edebilmeyi çok iyi öğrenmelidir.

Yaptığım bu çalışmanın sonuçları göstermiştir ki; hastalığın bulaşma riskine karşı, insanlar birçok önlem almak zorunda kalmışlardır. Ayrıca alınan bu kişisel önlemlerin yanında çalıştıkları iş yerleri de çalışanlarını bu salgından korumak adına önlemler almışlardır. Özellikle hijyen, ek ekipman tedariki, sosyal mesafenin korunarak çalıştırılması ve aynı anda çalışan sayısında azaltmaya gidilerek bu salgının yayılma riski en aza indirilmeye çalışılmıştır. Çalışanlar gerekli görüldüğü takdirde ücretli izine çıkarılarak hiçbir şekilde hak kaybına uğratılmamıştır.

Bu salgının insanları ruhsal yönden olumsuz etkilediği gerçeğini değiştirmek ise mümkün değildir. Çalışanlar duygusal olarak yorgunluk hissettiklerini, bazen umutsuzluk ve kaygı hissettiklerini belirtmişlerdir. İş yerinde ve günlük hayatta keyifsizlik, huzursuzluk, endişe ve korku yaşadıkları da bir gerçektir. Salgının kontrol altına alındığı düşüncesi ile biraz olsun rahatladıkları, fakat salgının daha uzun süre hayatımızda olacağı ihtimalini düşündüklerini belirtmişlerdir.

Bu gibi salgınlar insanlık var oldukça hayatımızda olmuş, olacaktır. Önemli olan beraber bunların üstesinden gelebilmeyi öğrenmiş olmamızdır.

KAYNAKÇA

Ağırhan M 2020. Tekstil ve Konfeksiyon Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Farkındalık ve Uygulanabilirlik Araştırması: Trakya Örneği. İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 19(37), 16 (Haziran), 57-68

Beeson S, Behary N ve Perwuelz A 2020. Universal masking during COVID-19 pandemic: Can textile engineering help public health? Narrative review of the evidence. Elsevier 11 (August)

Budak F ve Korkmaz Ş 2020. COVID-19 Pandemi Sürecine Yönelik Genel Bir Değerlendirme: Türkiye Örneği. Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi, (1), 62-79

Chakraborty S ve Biswas M C 2020. Impact of COVID-19 on the textile, apparel and fashion manufacturing industry supply chain: Case study on a ready-made garment manufacturing industry. Journal of Supply Chain Management, Logistics and procurement, (3), 23 (July).

Deschepper M, Eeckloo K, Malfait S, Benoit D, Callens S ve Vansteelandt S 2021. Prediction of hospital bed capacity during the COVID- 19 pandemic. BMC Health Services Research 21,(468)

Dhakal N, Poudyal A ve Gyanwali P 2021. Pharmacological Treatment for the Management of COVID-19: A Narrative Review. Nepal Med Assoc 59,(238), 614-621

Gencer N 2020. Pandemi Sürecinde Bireylerin Koronavirüs (Kovid-19) Korkusu: Çorum Örneği. USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi 2 (4), 4 (Aralık), 1153-1173

Gopichandran V ve Sakthivel K 2021. Doctor-patient communication and trust in doctors during COVID 19 times—A cross sectional study in Chennai, India. PLoS ONE 16(6) 23 (June), 1-11

Güler İ 2020. Post-Pandemi Süreci İçin Ekonomik Kalkınma Arayışı: Türkiye Örneği. Adam Akademi Sosyal Bilimler Dergisi, 10, (1), 25 (Haziran), 19-50

Karadoğan E (2021). Covid-19 Pandemisinde İşçilerin Çalışma Koşullarının ve Alınan Önlemlerin AVM İşçilerine Yönelik Bir Alan Çalışması Üzerinden Değerlendirilmesi. Mülkiye Dergisi, 45(2), 2 (Mart) 449-493.

Özeren Ö, Çabuk Ç ve Şimğa H 2022. Covid-19 Salgınının, Çalışanlar Üzerine Etkileri: Havacılık, Lojistik, Finans, Tekstil Ve Sağlık Sektörleri Bağlamında Bir Değerlendirme. Beykoz Akademi Dergisi, 10(1), 28 (Mayıs), 228-249

Zahid M N ve Perna S 2021. Continent-Wide Analysis of COVID 19: Total Cases, Deaths, Tests, Socio-Economic, and Morbidity Factors Associated to the Mortality Rate, and Forecasting Analysis in 2020–2021. International Journal of Environmental Research and Public Health 18 (May), 5350-5360